

Recenzii

un Apendix, anume „O propunere pentru Centrul pentru Istorie Americană și o Societate Civilă” (p. 172-179). Este vorba de propunerea de fondare a unui astfel de centru al cărui rațiune de a exista, viziune și implementare sunt prezentate aici.

Fiecare capitol se încheie cu un scurt rezumat. Volumul este scris în stil tipic american, adică simplu, cu numeroase trimiteri la viața cotidiană și la exemple care sunt la îndemâna experienței studenților. Prin urmare mai toate exemplele din volum sunt fie din activitatea didactică a autorului, fie din realitatea nord-americană, de aceea cine nu este familiar cu acestea va înțelege mai greu acest volum. De asemenea, volumul conține un evident iz protestant, în parte chiar evangelical american, însă merită fără îndoială citit și avut în vedere de oricine scrie despre rolul studierii istoriei și este creștin practicant. Acest volum poate fi util nu numai pentru istoricii bisericești, ci și pentru istorici în general. În mediul nostru românesc ar putea contribui la eliminarea unor prejudecăți.

Pr. Conf. Dr. Habil Daniel Buda

Ugo Sartori, *L'omelia, evento comunicativo. In cerca di tratti francescani*, Edizioni Messagero di Sant'Antonio, Padova, 2015, 119 p.

Ultimii ani au constituit, nu doar pentru arealul misionar occidental, o provocare și la nivelul paradigmei comunicaționale. Cum mai este posibil, astăzi, să propovăduiești. Ugo Sartori, un teolog franciscan cu valențe de jurnalist, a propus o serie de răspunsuri în câteva dintre lucrările sale: *Fare la differenza. Un cristianesimo per la vita buona* (Cittadella, 2011), *Tra notizia e spiritualità. Editoriali sul filo* (Cittadella, 2012), *Scenari della fede. Credere in tempo di crisi* (Padova, 2012) ori *Mi dica Padre. Domande e risposte a cuore aperto* (Padova, 2013). Toate l-au impus ca un bun cunoscător al comunicării conținuturilor de credință, experiența sa de la revista „Credere Oggi” fiind fundamentală în cunoașterea, diagnosticarea și eventuala soluționare a unor fracturi de cunoaștere ivite între cultura teologică și aula socială, a credinței imediate, trăite în mijlocul vieții cotidiene.

Beneficiind de o prefață (pp.7-14) a lui Paolo Martinelli, episcop auxiliar de Milano, un bun cunoscător al culturii propovăduirii, lucrarea suscită atenția prin câteva idei remarcabile. *Introducerea* (Actualitatea și inactualitatea unui program predicatorial) (pp.15-29), *Omilia ca eveniment comunicațional* (pp. 29- 70) și *Analiza asupra textelor fundamentale ale franciscanismului* (pp. 71-110) sunt principalele capitole ale lucrării. Pentru teologul ortodox sunt importante o serie dintre premisele de cercetare care se identifică în propunerea de analiză a lui Ugo Sartori. Pornind de la ideea că „pe când Iisus, la nunta din Cana, a schimbat apa în vin, nu puțini predicatori au căpătat abilitatea de a transforma vinul în apă, și nici aceea foarte prospătă” (p. 16). Astfel devine importantă tema dezvoltării culturii personale și sociale a predicatorului, reformatarea sa în ceea ce privește capacitatea de a ajuta oamenii să crească în viața de credință. Pornind de la nevoia unei profunde regenerări a culturii cunoașterii Evangheliei (analizată, printre alții, de B. Maggioni în lucrarea *Il prete uomo della Parola*, Cittadella, Assisi, 2010), autorul propune o serie de soluții de ieșire din mediocritatea spirituală, dinaintea unui public indefinibil, interschimbabil

Recenzii

datorită migrației profesionale și anonime (pp.18-19). Omilia cere astfel un efort de simplificare, un complex de elemente comunicaționale fără de care mesajul nu poate ajunge în inima comunității și a celor care o alcătuiesc. Reîntoarcerea la predica kerygmatică, atât de importantă în cultura teologiei omiletice moderne prin aportul lui Carmelo Torcivia, cel care a și dezvoltat criteriile teologiei-pastorale în acord cu învățătura de credință și nevoile reale, pastorale ale comunității, înseamnă în primul rând întoarcerea la harul împreună-lucrării cu Iisus Hristos. De unde și nevoia reiterării modelului Hristos în comunicare.

Capitolul dedicat Omiliei ca eveniment al comunicării analizează câteva direcții ce merită a fi reținute: evitarea distragerii spre distracție ori a somnambulismului la vreme de predică, evitarea curenților de „furie omiletică” ori a fundamentalismelor fals ecclesiale, nevoia de construire a unui spațiu de echilibrare a tensiunilor create de instanța particulară în raport cu cea socială evitând ostilizarea societății la mesajul Bisericii. Identificând limitele și oportunitățile legate de omilie (pp. 33-40) autorul pornește de la adevărul că nici o altă formă de comunicare a credinței nu a fost atât de inculturată în evidența socială ca omilia. Acest aspect face ca pregătirea predicatorului pentru predică să se asemene cu un soi de proces de omogenizare polivalentă, un produs vitaminico-spiritual generic și intergenerațional care se poate realiza numai după ample eforturi legate de psihologia și maturarea spirituală a comunicatorului și ascultătorului deopotrivă. Bolnavi de „instantocrație”, ceea ce noi am numi soft – rezultatul imediat și măsurabil al oricărei acțiuni –, nici omilia nu scapă unei astfel de instant analize. Webbizarea naște webbizarerie și naște o serie de modele omiletice bizare, la rândul-le: twitter omilia, omilia spot, omilia blog cu stilul ancorat în jurnalul intim, omilia hipertextuală cu legături în toată ariditatea gândirii fără viață a lumii. „În tot cazul, dacă clasicul model comunicațional top-down a fost substituit de modelul orizontal participativ, mare parte a comunicării ecclesiale, și prin aceasta mă refer și la omilie, va trebui regândită. Spunem că mesajul se va intensifica ca relație între două subiecte comunicante, ceea ce înseamnă că procesul prin care cunoaștem conținuturile de comunicat trebuie să fie însoțit de o dorință non-generică de a avea o cunoaștere de prima mână a interlocutorului, a lumii sale, de percepția sa, de imaginarul său, chiar religios. Nu suntem departe de imaginea barthiană (K. Barth, n.n) care descrie predicatorul evanghelic cu Biblia într-o mână și cu jurnalul într-alta. Numai că astăzi lumea Bibliei este atât de acostată de o mulțime de metode de investigație care foarte rar oferă rezultate univoce, iar jurnalul s-a pierdut în râurile de byți care traversează prin rețea...” (pp. 40-41). Redescoperind liturgicul ca spațiul comunicării, „ars celebrandi” drept coloană de sprijin în omilie, principiul comunicării omiletice rămâne același cu cel dăruit de Augustin: „Sūt orator antequam dictor” (*De Doctrina Cristiana*, PL, 34, 103). Prin aceasta se propune o readucere în dezbateră a propedeuticii vestirii Tainei, o recalibrare a propedeuticii mystagogiei creștine. Întreaga dezvoltare a lucrării merită atent urmărită, propunerile teoretice propunând dezvoltări ale cercetării pline de interes. Suntem, prin această lucrare, mai aproape de efortul european general de eliberare a omiliei de plusul de sens sincretic, incoerent Evangheliei.

Pr. Conf. Dr. Constantin Necula